

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:3461

av **Ida Drougge (M)**

Det kommunala självstyret och anvisningslagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det för att stödja en effektiv integration är viktigt att alla kommuner tar emot flyktingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anvisningslagen skyndsamt ska ses över och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska kunna pausa sitt mottagande om det inte finns bostäder, utan att bryta mot lagar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I mars 2016 trädde den tvingande anvisningslagen av nyanlända i kraft. Kommunpolitiker i hela Sverige har länge varnat för att lagen kommer bli omöjlig att följa. I debatten har politiska företrädare och opinionsbildare, främst från Socialdemokraterna, uttryckt att de kommuner som inte lyckas med sitt mottagande skulle vara osolidariska. Inte sällan har det låtit som om den avgörande faktorn för om man lyckas eller inte är den politiska viljan, inte faktiska förutsättningar.

Vid årsskiftet 2016/17 fick vi facit och kunde då konstatera att endast 72 procent av alla anvisningar var genomförda. Av Sveriges 290 kommuner klarade inte 195 stycken att uppfylla lagens krav. Regeringsföreträdare som Ylva Johansson och Stefan Löfven har tidigare hotat med sanktioner mot dessa 195 kommuner. Att införa sanktioner kopplat till anvisningslagen är något som skulle innebära stora ingrepp i det kommunala självstyret och troligen strida mot grundlagen. Tre tunga argument som talar för detta är:

1. Bostadspolitiken är en kommunal angelägenhet. Hur bostadsförsörjningen ska utformas och genomföras ska bestämmas lokalt. Detta gäller även bostäder för sociala ändamål. Det saknas bostäder i de allra flesta kommunerna i Sverige. Med den tvingande anvisningslagen kommer många kommuner pressas till att på mycket

kort tid ordna fram bostäder som inte finns. Detta är inte förenligt med det kommunala självstyret och reglerna om hur kommunala angelägenheter, såsom bostadsförsörjningen, ska utformas och genomföras. Det är inte långsiktigt hållbart och riskerar dessutom att skapa stora motsättningar i vårt samhälle när beslut inte hinner bli vare sig förankrade eller förklarade. Sverige har testat att bygga billigt och placera många människor i utanförskap på samma lilla yta tidigare. Det kommer inte att fungera bättre denna gång bara för att det sker på fler platser och i fler kommuner.

2. Grundlagarna sätter ramarna för den övriga lagstiftningen. I regeringsformen finns det undantag från det kommunala självstyret för att ålägga kommuner att bidra till kostnader för andra kommuners angelägenheter, om det krävs för att uppnå likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Det finns inget liknande undantag som tillåter en fördelning av individer.
3. En förutsättning för att göra en inskränkning i det kommunala självstyret är att inskränkningen inte går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Innan den tvingande anvisningslagen trädde i kraft hade i princip alla kommuner i Sverige avtal med Migrationsverket kring mottagande av nyanlända. Tvång är ett omfattande ingrepp i det kommunala självstyret och ska användas mycket restriktivt. De gånger tvång ska användas är när vilja saknas eller formella fel begås. Så har det aldrig varit med mottagande av nyanlända. Tvärtom har i princip alla kommuner haft frivilliga avtal med Migrationsverket. Det innebär att den tvingande anvisningslagen är mer ingripande än vad som är både acceptabelt och nödvändigt.

När mer än två tredjedelar av Sveriges kommuner inte klarar att uppfylla en lag måste lämpligheten i denna lag ifrågasättas. Det är beviset på att viljan inte är problemet utan att det är praktiskt omöjligt att skapa bostäder på ett socialt och ekonomiskt hållbart sätt på begränsad tid givet nuvarande lagstiftning. Många kommuner har brottats med vilken del av lagstiftningen man ska bryta mot. Är det mot plan- och bygglagen och länsstyrelsens regler eller är det mot anvisningslagen?

Lagens tillämpning är nyckfull, vissa socialdemokratiskt styrda kommuner har fått beviljat en paus i mottagandet och när borgerligt styrda kommuner ansökt om samma sak har de blankt fått nej. Det är även svårt att legitimera för kommuninvånare varför de ska söka bygglov och följa detaljplaner om kommunen inte gör detsamma. Samtidigt tvingas samma politiker som varit med och stiftat lagen bryta mot den lokalt, när det inte finns bostäder att tillgå. Det riskerar att i grunden urvattna förtroendet för Sverige som rättsstat.

De problem som den tvingande anvisningslagen ska lösa är i grunden kopplade till en misslyckad bostadspolitik. Att spendera Regeringskansliets begränsade resurser på att utreda sanktioner kopplat till en lag som på många håll inte går att genomföra är ett slöseri. I stället borde fokus vara på hur vi kan få till fler bostäder, fler möjligheter att hyra ut rum och del av bostad till nyanlända i etableringen och hur fler kan få möjlighet att äga sin bostad.

Anvisningslagen tar inte hänsyn till bostadsbrist och möjlighet att bygga bostäder. För att skapa bostäder för alla olika kategorier på kort tid krävs det att den rödgröna vänsterregeringen reformerar strandskyddsbestämmelser och häver skydd och lagar som begränsar kommunerna och enskilda byggherrar. Om inte kommunerna fullt ut och på

kort varsel kan påverka byggandet i den egna kommunen så kan man inte heller kräva av kommuner att skaffa fram bostäder på kort varsel.

För inte kan väl regeringen vilja att kommunerna ska konkurrera ut sina egna kommuninvånare på bostadsmarknaden och blåsa upp priser ännu mer genom att köpa diverse dyra privatbostäder? Kommunernas rätt att råda över sitt eget byggande måste stärkas. Utan fler bostäder finns det inga bostäder att anvisa vare sig med eller utan tvång.

För att stödja en effektiv integration är det viktigt att alla kommuner tar emot flyktingar. Undertecknad menar också att anvisningslagen skyndsamt bör ses över. En modell med avtal mellan Migrationsverket och kommunerna är att föredra framför dagens lagstiftning. Därtill ska kommuner kunna pausa sitt mottagande om det inte finns bostäder, utan att bryta mot lagar.

Ida Drougge (M)